

Діло

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шлади 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місечки: в квітні 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошення
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІН.
СТРАЦІ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Дві антанти

Львів, 21. травня 1927.

Будова середньої Європи спирається на хитких основах. А створили їх повоенні трактати, накинени побідженим під кутом егоїстичних інтересів побідників і їх дійсних або сподіваних прислужників. Для збереження й оборони витвореного повоенного стану в Європі збудовано ший ланцюг фортифікацій, ший низку установ і союзів, шоби матеріальними і моральними засобами утвердити свою волю, накинута Європі свій розвоєвий процес по лінії накинених трактатів. Генеральним сторожем європейського нового порядку стала Ліга Націй з усіма меншими і більшими відгалуженнями. Крім того на сторожі витвореного насильно положення стоять два бльоки держав: велика і мала антанта. Окремо кожна з держав, що входять в один з цих бльоків, намагається самочинно забезпечити себе політичними союзами і мілітарними конвенціями для вдержання існуючого повоенного status-у, для закріплення грубо і покvapно нарізаних границь.

Ліга Націй, що по своїй теоретичній ідеології мала стати міжнародним трибуналом з езекутивною владою, символом обєднання народів, висловом національно-політичної справедливості, на ділі стала заборолом сильних проти слабих, лосідаючих проти політичних пролетарів, організацією, що репрезентує супрематію сили над поступатом права. Ліга Націй є спільною великих державних народів, інструментом їх егоїстичних інтересів. Тому й не диво, що Ліга Націй не здобула собі ані загального признання, ані загального довіри. З регулятора європейського, а то й світового життя на всіх ділянках стала вона інституцією бюрократично-маніфесташіною. Найважливішим її завданням: реставрація міжнародних умов — особливо менших, тав, національних держав, себто виконання контролю великими державами над меншими. Маніфесташіну сторону виконує Ліга Націй при допомозі своїх щорічних зібрань, на яких представники великих держав виголошують свої промови на теми біжучих міжнародних проблем.

Те повит, якого висловом мала бути Ліга Націй, не створило нової атмосфери в міжнародних відносинах, ані не створило нової системи тих відносин. Політична будівля світа базується на старих основах, на системі великих і менших міждержавних союзів і мілітарних конвенцій. В повоенній Європі до гола не прийшли право і справедливість, тільки груба фізична сила і відвічне насильство. Продовженням старої системи є й оба бльоки держав, а саме: велика антанта і мала антанта.

Очевидно, мала антанта є тільки сліпим, безкритичним наслідуванням великої антанти, є вона в плане-

тарно-міждержавній системі місяцем, що кружляє біля сонця великої антанти. Як довго велика антанта а головню її основні стовпи (Англія і Франція) суцільніше і тісніше координували свої акції, як довго існувала між ними реальніша спільність інтересів, так довго міцною і суцільною була й мала антанта. Та з хвилею, коли шляхи Англії і Франції почали роздвоюватися, все більше розходиться, повстали теж глибокі щілини в малій антанті. На протязі повоенної доби велика воєнна антанта, після осягнення своїх воєнних шлей, втратила основу і мету існування. Спершу відпали від великої антанти Злучені Держави. Опісля тісний союз Англії, Франції, Італії, Японії і Бельгії з появою і наростанням конкретних питань міжнародної політики почав усе більше переминоватися в формальний, чисто маніфесташійний зв'язок цих держав. Проблема Тихого Океану, суперечності між Японією і Злученими Державами, Японією і Радянською Унією та охолодження відносин Англії до Японії з одного боку і відсутність безпосередніх німецько-японських противенств — примусили Японію вступити на шлях власної політики. Зріст італійського імперіалізму, намагання Італії всадитися на північно-африканському березі, зазіхання на Корсику і південь Франції, нестримний похід на Балкан і закидування сітей на Малу Азію, все це поставило Італію фронтом проти Франції. Вкінці і відносини між Англією і Францією не уклалися по лінії тісної гармонії.

Кожна з великих держав в зустрічі з реальними вимогами політики була примушена шукати власних шляхів, зачіпаючи, а то й поборюючи своїх союзників. До тогож велика антанта була створена не лише для осягнення побіди над центральними державами, але і для втримання основ версальського трактату, головню в відношенні до Німеччини. Льокarno, Туарі, притягнення Німеччини до Ліги Націй поставило в сумнів версальський трактат, а тим самим усунуло основу існування великої антанти. Автоматично вона розпалася, фактично перестала існувати. Познаки її животиння проявлялися вже тільки спорадично і маніфесташіно. Кординація спільних або співзвучних виступів великої антанти вимагала довгої дипломатичної підготовки перед кожною сесією Ліги Націй, перед кожним засіданням Ради Амбасадорів, перед кожним зібранням «союзних» анівів.

Доля великої антанти не могла лишитися без впливу на малу антанта, блідю копію свого первозору. Реальні інтереси поодиноких держав, їх вічний переляк за свої границі, а навіть своє існування, їх нервовість і клопоти великих держав, а навіть суперечність інтересів поодиноких членів великої антанти (Італії у відношенні до Ю-

гославії і Чехословацьчини) — ось що розвалює малу антанта. Франція, «опікунка» малої антанти, загрожена на інших відтинках (в Малій Азії, Африці, а навіть на франко-італійській границі) не могла занадто багато уваги присвячувати своїм протегованям. Зате Італія скористала з нагоди, шоби в середній Європі повести свою політику по лінії, протилежній французьким інтересам. В питанні італіо-югославянського конфлікту мала антанта не склала іспиту зрілості, не оправдала кінечності свого існування. Зізд в Яхимові і наради представників малої антанти в «Radium Palace» мали на меті не — як пише Інспірована преса — виявити, що мала антанта є міцним, живим, твердо сконсолідованим і конструктивно-суцільним організмом, тільки залатати надто великі діри і вирівнати хоч як-так надто великі прогалини в будові цього бльоку.

Обі антанти розлазяться, розщиплюються, розвіваються в нирвані воєнщини і безпосередньої воєнщини, що була складовою частиною воєнної доби. Замість збірних, генеральних союзів з універсальними змаганнями, зі спільною програмою, політичний світ вертає до одиничних, спеціальних союзів між поодинокими державами. Стихийна ліквідація обох бльоків, під яких тягарем стогнала Європа, є наскрізь природна і виразна. Чим скорше прийде до завершення цього процесу, тим краще для тих, що ще й досі стогнуть в політичній неволі під чоботом великих і малих антант.

Заник нафтового промислу.

Перехід його в руки закордонного капіталу.

Кому відомі бориславські відносини, той не міг не зауважити, що в Бориславі від кількох літ не добре діється. Нафтовий промисл починає заникати завдяки заграничному капіталові, а головню «Standard-oil», який має вже більшу половину Борислава в своїх руках, а скоро набуть ший нафтовий промисл опиниться під його всемогучою рукою і кермою. З кожним роком великі фірми роблять «фузію» т. є. лучаться разом, а менші зникають цілком з горизонту. Наприклад: «Silva Plana» лучилася з «Limolow-oil» і повстала «Limolow-oil», «Olej skaly» з фірмою, «Brati Nobel» і повстав «Standard Nobel», польський промисл нафтовий з «Premier-oil» — «Goldman» з «Naft-oil» — «Mier-lip» — «Lipschütz» з «Fanto»; а тепер кажуть про найближчу злуку «Карпат» з «Premier-oil» а «Galici» з «Fanto». В зв'язку з тим пішла редукція робітництва та урядників, а далі зросло безробіття. Без роботи остало 5.000 робітників а наший нафтовий кітловик. Різночасно занунали у всіх фірмах безогляда система економії, тобто опалювання, а в зв'язку з тим редукція в першій мірі кайдоружних урядників і директорів. Навіть комунікаційний рух у бориславській кітловині тепер змінися. Переважають

не авта а «лішоходи». Переповнений і лис бориславським нафтовим промислом Трускавець нині теж постуми. Нема забав, нема богатих і широко розкидаючих гроші гостей. Жалуються на те трускавецькі доробковичі-реставратори та інші увеселителі буйних колись промисловців. Одним словом убожіє і маліє той, як кажуть, «Polski przemysl naftowy», хоч а дійсності він ніколи не був ні польський, ні український, а все жидівський, дарма, що на українській землі, бо за жидівські (заграничні жидів) гроші збудований під «пануванням» польських урядників, які все старалися надати йому польський характер, не допускаючи навіть українського робітника до праці на рідній богатій землі. Думав би дехто, що польська держава допоможе тепер цьому промислові динутися, у власних таки державних інтересах. Одне так не є! Бо польська держава нищить його невинними податками, а її урядники розпашаються до нечуланих розмірів хабарництва. На ший не здалися депутати, вислані в тій цілі до Варшави. Ніякої допомоги нафтовому промислові Варшава не дасть, а навпаки скоро під ним гріб викопав і на ділі вже копає. Коли можна в Польщі заробити, і то добре, на сірниках, спирті, тютюні, то чому ж би не можна заробити на нафті, яка хоч і «смердить», та кожному подобається своєю дохідністю. Справа зарібку тут тим лекша, бо, як кажуть, рішаний годос в тій справі мають достояння в Варшаві, як так на нафтовому промислі розуміються, як «вовк на зв'язках», а з нафтою мають стільки спільного, що колись нею світили і бачили в лампі. В останні часи у Польщі видають усілякі закони і ось почали продумувати також над законом «нафтовим», бо австрійський — кажуть — «та старий». На залив «Красного Товариства нафтового» проект такого закону виробили д-р Розенберг з Дрогобича і п. Мокрий, гірничий староста з Кракова. Проектований законопроект цих двох панів не був би найгірший для власників теренів і уділів нафтових (тзв. bratko), одначе товариство запросило ще й багатьох інших «знавців» нафтових, шоби вони і свої погляди на ту справу висказали. Ті «знавці» (читай «посередники») сказали коротко: Відібрати нафтові терени для держави, а так само поступити з уділами bratko. Нафту слід зробити так само «regale» як сімь, золоту та срібну. Нехай держава має тзв. «Schwarzrecht» за нафтою. Іншими словами нафтовий промисл треба вбити. Держава сама не буде вертати ший, (бо вже вертала у власні заряді в казенеральних лісах, але дуже зле вишла на тім інтересі) а владасть «Schwarzrecht» заграничному капіталові (Standard-oil) в замій за «обіцянку» повилку, на рахунок якої вже тому 5 літ гроші забрала. Коли «Standard» буде мати «Schwarzrecht» за нафтою в своїх руках, то він зробить з Бориславом і зі всім промислом, що йому сподобастся.

Схоже, буде вертати, а не схоже — знову весь рух. Досі мала держава великі кривди від прибутків з тзв. уділів bratko, бо капітали, одержави за 20 пр. bratko, динувалися в країну, коли напавши прибутки з 80 пр. netto — (копалень), власність заграничних капіталістів, пили за границю. З Борислава добував заграничний капіталіст грубі нілони, але про Борислава не дбає досі, деколи навіть не бачив його ні разу а ж

«Ked, czaa, „Dilo“ we Lwowie, r. 208/27. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karay orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów zamieszczonych w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 107 (11.75) z dnia 17. maja 1927 pod tytułem: „Kait polublych negow“ w następstwie od słow „Bo todi nasze metode pokłniala“ — do kłosa artykułu za tiera znanosca zbrodni z § 65 a) uk., uznal dokonany dnio 16. V. 1927 r. kłonskay za usprawiedliwioną i zarządził zamieszczenie całego nakładu i

wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopiisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłacie w najbliższym numerze i ta na pierwszej stronie. Niewykonalnie tego nakazu pociąga za sobą następnosca przewidziane w § 21. ust. 1. druk. 17. grudnia 1893 (r. p. p. Nr. 6 ex 1893 l. j. za- sędzenie za przekroczenie na grzywie do 400 zł. n. — Lwów, dnio 18. maja

1927 r. Hawel, red. czaa, „Dilo“ Pr. 209/27. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karay we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów zamieszczonych w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 103 z dnia 18. maja 1927 r. pod tytułem: „Dobruksy cy Pruskijsky“ w następstwie między słowami: a) sreczo zachocze... a Ta je tut, b) ekspremeniam... a Na ci usczwanym, zawiera znamion i zbrodni z § 65 a) uk. uznal dokonany dnio 10. V. 1927 kłonskay

ę za usprawiedliwioną i zarządził zamieszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopiisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłacie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalnie tego nakazu pociąga za sobą następne przewidziane w § 21. ust. 1. druk. 17. grudnia 1893 (r. p. p. Nr. 6 ex 1893 l. j. za- sędzenie za przekroczenie na grzywie do 400 zł. Lwów, 18. maja 1927. — Hawel.

чі. Бож нашо йому було бачити це брудне, нехлюйне місто з калабаними, запляканими під землею дорогами; з дерев'яними, рухомими (мож квітучі) тротуарами, на яких люди ноги помелять, нашо йому було знайомитися з негигієнічними, нехлюйними будинок для робітників (тіпш тих, які Золя описує в своїм „Germinal“), коли він їздив собі автани в Нью Йорку, Лондоні або Парижі, а Борислав був для нього лише дійною короною.

На основі нового закону мала би держава побути такою „brutto-ю“, бо, мовляк, це „галапаси“, які не орють і не сіють а живуть як птахи небесні і збирають прибутки як „brutto“. Та пригляньмося тим „галапасам“. Бруттові дають державі аж 23 пр. рентного податку від своїх прибутків (Австрія задовольнялася 10 відсотками) крім доходного податку, який вносить стількож. Від р. 1919—1922 забирала держава рафінерія в Лрогобичі „Polmin“ всю ропу „brutto-ю“ і нічого за неї не платила. Від р. 1922 окріпує „Polmin“ „brutto-ю“ ропу що місяця, але платити ціну меншу від ринкової (нір, за квітень платив „Polmin“ ропу по 238 дол., коли ринкова ціна була 251 дол.). Підрахуємо тепер рентний податок за один місяць квітень цього року. Бруттової ропи було 700 вагонів, а держава дістала з того 13 пр., тобто 161 вагонів або 38 тисяч доларів.

Річно це дає державі около 500.000 доларів. Сумка це не мала, як бачимо. Колиб держава дійсно залежало на піднесенні промислу, то це могло би статися лише за гроші „brutto-ю“. Вони моглиб шороку вертати раціонально 10—15 шибів і таким чином поширити промисл. Але шож, держава не залежить на піднесенні того промислу, бо вона бажає і ті остатки прибутків з нього, які ще є в її руках, відступити „Standard-ові“, якого головним посередником є вище назване „Кравец тов. нафтове“ у Львові. Воно у тому напрямі працює серед варшавських верховних і рішальчих чинників та підготовляє їх до переведення удержавлення чи краще конфіскації всіх нафтових теренів.

„Związek Polakich techników i inżynierów“ в Бориславі вислав у тій справі меморіал до міністерства промислу і до президії ради міністрів з протестом проти петрифікації багатих під нафтових в руках чужого капіталу через впровадження регламенту до нафтового коопальництва, а якім то напрямі працює чужий капітал т. є „Standard“ і його „многоналізний посередник“. „Związek“ прочуває своє нещастя, бо колиб „Standard“ загорував цілий нафтовий промисл і припинив його у Бориславі (бо Борислав йому не потрібний — він має ропу в Америці і то дешевшу), то всі польські техніки і інженери з директорів і управителів компаній аванзували би на „регуляторів світового вождів“. Чи цей протест що допоможе, побачимо, але це мабузь залежати буде від того, хто „дасть більше“. Справа вже „на торзі“. На день 21. травня ц. р. скликало в тій цілі Кравец

Товариство Нафтове конференцію до Львова. На неї запросили і громадських комісарів багатих в нафтові терени громад (Тустановичі, Борислав, Мразинич), які, як знаємо, з їх дотеперішнього урядкування, зміною „бедетти“ добра громадського. Не запрошено на конференцію одиак представителів нашого товариства „Підольня“ яке заступає інтереси українських „brutto-ю“. Зі Львова перенесеться справа до Варшави, де буде остаточно вирішена. Колиб справді удалося верховоджам кругам провести такий закон як игорі обговорений, то можна буде погратувувати державному розумові польських будівничих. Вони нафтовий промисл доконають.

О. Комарницький.

Дж. К. Честертон.

Цікавого гостя приймають тепер поляки. Римокатолицизм і пошанування традицій зближили Честертон до поляків і тому він вже в 1920 р., коли більшовики залягли Польщу, виступив в її обороні. Честертон є такою визначною індивідуальністю, що варто з нею і нам дещо ближче познайомитися. Він належить до найбільш всесторонніх письменників; відомий ним в Європі як мистець парадоксу, як один з найбільших есеїстів сучасності, як філософ-оптиміст, повістяр, поет, драматург і знаменитий полеміст. Є він великим майстром не в одному напрямку: до чого тільки торкнеться, скрізь є втіленням духа своєї великої, чуйної та гордої нації. Він виявляє незвичайне зацікавлення буденним життям і радість з нього. Він каже, що люди тому почувуються зле, бо вони за лінійні радіти простими речами. Треба вміти знайти поезію в них: нескінченність і вічність у дрібницях. Ізучи за Вердзверсом, Дікенсом і Браунінгом він їх продовжує. Крім цього стає фанатиком романтичності. Він дає знамениті студії про Дікенса, Браунінга і Сікери („Thackeray“). Дікенс він називає Шекспіром у прозовій частині літератури: Дікенс великий як зобразник людських характерів. Тому вагість творів Дікенса тривала, бо в них він займався простими людьми, а це для нього свята річ: він займався елементами, а вони якраз тривали.

З Браунінгом, мистцем-філософом відчув Честертон духовне споріднення і тому дав про нього найкращу студію. Цей поет, який жив виключно у світі своєї фантазії, належить до найтрудніших в англійській поезії. Честертон зумів зробити його доступним. Жагучість, палість і красу бачить він у „Драматичних ліричних поезіях“ Браунінга. Такамо як не дожному відомо, що Гете дійсно є в своїй творчості найбільший лірик, так само невідомо, що Браунінг є „найліпший світовий поет любові“: про це перекожує нас Честертон. У „Перстені і Книжці“ викладе нам Браунінг багатство і глибини малих річей. Честертон так само як і Браунінг бачить лише Бога в людських рисах: він також повний віри в людину.

Образ товариського життя Англії 19-го століття доповняти чи не найбільший повістяр Англії — хоча таким Честертон його не вважає — Сікери („Thackeray“). Для Честертон Сікери репрезентує своєю творчістю „духа Англії в спокої“.

З „есеїв“ Честертон найліпші „єретики“ та „Ортодоксії“. „Ортодоксію“ називає Петрік Брейбрук* зацікавити чи не найзахопливішою книжкою, яку написав Честертон: він ворожить їй безсмертність. У ній великий письменник-філософ доказав раціональність християнства: Честертон є віруючий! Честертон доказує, що тому але на світі. Бо значайно люди не знають чого їм ділі хочуть. Свої християнські погляди він висказує також у повістях, в яких фантастичним складником стає подібний до Вельси. Торкається він теж жіночого питання, доказуючи, що феміністи спричиняють тільки шкоду, руйнуючи жіночість. Подружжя для нього свята річ і він каже про заборони розводу. Є він апологетом релігійних обрядів, традицій і також залязати оборонцем родинного життя. Колиб Джонатан Сніфт, автор Гулівера, витований на християнські, кидав людству тільки все пішлоючу сатиру; Честертон черпає з цього самого джерела, так як Діффо, автор Робінзона, життєву радість. Такий він є і в драмі і в поезії. Названий вище критик (на ст. 75), називає Честертон найліпшим сучасним поетом Англії, хоча поетичних творів написав він небагато. П. Брейбрук основує свій погляд на аналізі „Баллади долини Білого Коня“: в ній виказує він ці високі вартості поетичної музи Честертон: знаменита мова в цьому творі єднається з темою і ритмікою в незвичайній досі вияв краси.

Честертон написав ще й таку річ як „Коротка історія Англії“. Є це радше твір, а якому філософ-письменник задумується над зворотними точками історії англійського народу. Характеризуючи Рішарда III, которого значайно знають з твору Шекспіра, як кровавого демона середньовіччя, Честертон каже, що історичний Рішард III. був добрий король, релігійний і лагідний; Рішард III, не гармонізував зі своєю добою надмірним ентузіазмом для мистецтва і музики: чим він тільки виперджував ренесанс. Пізнання, до якого англійці дійшли за великої Єлисавети (1603), а саме, що Англія за мала є для своєї творчої сили, уважає Честертон найвищим виявом доби: відтоді й датується творення колоніальної держави.

З особистого життя автора підкреслює критик незвичайну чемність і зацікавлення Честертон тими, які його відвідують — чим не все визначаються великі люди, — його пам'ять і велике нахилання, його поетичні імпрізації в товаристві, його гумор і любов до дітей, а якіми любить бачитися і яким оповідає радо байки. Своім ідеалом Честертон найбільше наближується до Дікенса, тільки що Дікенс великий

* Patrick Braybrook, Gilbert Keith Chesterton, ст. 7.

BIOMALZ

Можна набуту у всіх аптеках і дрогеріях.

повістяр, а Честертон есеїст, поет. Його критичні нарисні яснють епіграмми і є повні парадоксів. Він часом незрозумілий трудний. Однак завжди підходить до справ з оригінального становища. В поезії має гумор і виказує неабияку силу в змалюванні сцен з минулих століть; брешу йому патосу. Так само як Бернхард Шо (Shaw), так і його можна вважати реформатором наших часів. Шо підходить до всього з сатиричного становища. Честертон від пізнання зла йде прямим шляхом до напруги цього зла. У всякому річчя він від Шоа. Подібний до нього хіба тим, що так само не написав би повісті конвенціональних людей: оба вони не мають чуття для тої личайної любови, якої героїнею є „королева передвисті“. Вже Плятов сказав, що здивування є початком творчості і життєвої радості. Цей перенес відроджувачого здивування вносить у творчість саме Честертон. Для кожного явища він має два осудки: звідси зроджуються його парадокси. Прирадо-сти являється сміхоток, при величності во-коря, при малих речах нескінченність ві-чності, при спокою боротьба, при во- обмеження волі. Все таки можна сказати про цього великого письменника, не зли-кум! нашої доби, що порівняючи його з Шоовим, він має більше розуміння для традиції і великих моментів минулого, а для найновіших проявів життя, для по-ступу.

Д-р Володимир Безух.

8 виборчого руху.

Повітське віче в Бурштині.

Заходом Народного Комітету Українського Нац. Дем. Об'єднання на судний повіт Бурштин відбулося дня 15. травня в год. 2-й полов. у просторій салі „Просвіти“ віче в справі виборів до громадських рад. Поверк 1000 присутніх залю-чили битком салю. Врешта відсутність жіноцтва. Віче відкрив короткою промо-вою місцевий адвокат д-р Микола Срібний. До президії вибрано нотарі-а Юрія Дудровича як прасідіанта, селянина Олександра з Мартинова Я. Теодора Войтовича з Козар Я. Його заступниками, секретарями Сте-пан Миколайко з Бурштина і Юрій Дитиняк, господар з Демчинова. Рефе-рат про політичне положення українського народу під теперішню хвилю і про де-

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Підземний Львів.

(Свідками зрізаних з землею цер-ков старого Львова.)

(Продовження.)

Один з таких поміжбратських „посварів“ занотував братський пи-сар під датою 25. листопада 1905 р. Тоді то посварився пан Тимко За-оудський, Федоринський з паном Іваном Костуриком микулинським братчиком, „сден єдиному злиі сло-ва задаючи неучтиві“. Присутні братчики посднали їх якоесь на-місці, але згодом віджила обиди і пан Іван Костурик „взяв през якую намову шатанську, а не през ин-шую, запоминивши оної людякости“ і завізав пана Зарудського до земковного суду „за которую спра-ву посолство барзо заприкро мі-ло, а найбарзій для того, ще єще да десепкт пан Іван Костурик дал пана Зарудського до везеня всадити смродливого“. Був це „десепкт“ не так для пана Зарудського, як для самого братства, яке звикло по-да-годувати всім „посварі“ в чоти-рох стінах своєї хати. Тому то братство визволнило п. Зарудського з „везеня“ за ціну 14 червоних а пана Костурика покарало карцером на вежі і безміном воку на церкву. В 1602 р. перейшла Федоринська

парохія на брацтво, яке сплатило наслідникам о. Іосифа останнього з дідичних парохів, запевнені їм у завішанні легати. Трансакцію що затвердив королівський привілей з 1621 року, і від того часу парохія і брацтво св. Федора, аж до відомого братського декрету Атаназія Шептицького з 1744 р. творять однастайну й однозгідну економію та організацію.

З братських протоколів, які за-ложено наново після Хмельниччини, довідуюся дуже багато цікавого й характеристичного про внутрішнє життя-буття Федоринського брац-тва і парохії. Старших братчиків було двох, при них обирали трьох братчиків молодших-столових, двох паламарів та одного писаря, що в парі з тим був і дидакалом брац-кої школи. Так обраний „сеню-рат“ не мнявся що року, але „ра-див“ і справував шлими роками, як довго не втратив брацького до-віря або сам не зрікся цієї тяжкої й відповідальної почеси.

„Дідові“, який збирав брацькі складки і пожертви, плачено умо-влений відсоток від зібраних гро-шей, а крім цього заосмотрювано що року кожухом (1 зол. 24 грош.), сіраком (24 грош.) та чобітьми (1 зол. 3 грош.) На основі повищого рахунку можемо набрати уявлення про брацьку жертвенність на пу-бличні цілі. коли найбідніші жер-

твували стільки, що коштував — сирак, а найбагатші стільки, що без мала — десять пар чобіт!

Коли в половині XVIII. в. (1743 р.) владичий візитатор о. М. Шадур-ський заглянув до Федорівш, то на посвяченому церковному ґрунті найшов, „церкву дерев'яну, добру“, построчену на місці старої в 1706 р. В церкві було три вістари, золочені різьбленим іконостас та безліч ікон, що збереглися ще з давен-давних. Списки церковних книг, о-паратів, срібла, мосяжі, шини а там жемчугів і самоцвітів, від яких ви-близкували Федорівські ікони, сви-дчили не тільки про побожність, але й помітну заібність Федорівш.

На жаль канонічна візитація ви-пала вже в добу, коли не тільки про Федорівш, але й про всі Львів-ські брацтва взагалі не можна було говорити з захопленням, гідним їх початкової ревності і громадськості.

Правда в стрічках візитаційного акту брешня упередження духо-вного достойника, який дивився на кожне з брацтв, як на гурт ляків, що до цього часу вживали і на його думку надуживали права патронату над духовенством, в дечому одна-ч мусимо з візитатором погодитися. Брацтва пол. XVIII. в. не були вже тим, чим зросли в своїх евангелі-ських-величчях первопочинах. Пор-вався вже звязок між братчиками і їх духовником, не було вже ін-

тимності у взвезинах цілих брацтв поміж собою. Усюди прийшла до слова брацька олігархія, що дівав-шись легких доходів, які пили з найму церковних маєтностей, по-лишала в руках одних і тихже на-ємників церковне добро цілими де-сятліттями.

В наслідок такої господарки ви-ринили коштовні процеси з приводу „засидження“ чи „завживання“ а не-рідко утрата церковно-брацького майна.

Позатим зникла патріархальна простота брацьких заичаї, так що до вибору старшини а і що до від-повідального диспонування брац-кою „скарбою“, а все разом свідчило про те, що братство як середньовічна цехова організація, доживаючи віку, котиться по похи-лій площі упадку.

Довкола церкви огдану владичий візитатор просторий, опарканий цвинтар, на якому стояла трипо-верхова давнища з чотирма давонами, священничя „резиденція“ та школа в якій мешкав „бакалар“ і інша цер-ковна прислуга. В церковному ар-хиві найшов візитатор під привілеєм оригінальних королівських привіле-ктиторських „донацій“ та контра-ктів, з яких можна уявити собі по-важні кількості церковних ґрунтів та сервітутів, шоними володіла Фе-дорівська парохія. Між іншими до Фе-дорівської церкви належали а перш

[illegible]

Шило. Льва. Гибко.